Ч. 83. Чернівцї, недїля дня 14. (26.) квітня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Про „Народну Торговлю“.

(Статя надіслана.)

Певно нїхто не посьміє заперечити, що основателї „Народної Торговлї“ мали щирі патріотичні наміри, основуючи товариство для „користного набуваня і продажі товарів і продуктів краєвих і заграничних; для відкриваня складів і закладаня крамниць з товарами мішаними по містах, селах і взагалї там, де того окаже ся потреба; для посередництва при закупнї і доставі товарів крамницям і для достарчуваня фондів, потрібних до веденя торговлї“. Широка се, дуже обємиста задача.

Чи „Народна Торговля“ сповнила тоту свою задачу і оправдала надії, чи она через 13 лїт, при знаній байдужности нашої суспільности до справ загальних, могла більше зробити, як зробила, — про се можна собі думати, як хто хоче. Суперечка не доведе тут до нїчого. Те, що було, ми вже не змінимо, але берім річ так, як она представляє ся нам тепер.

З одного боку чути голоси із суспільности, аби перестроїти стоваришенє відповідно до теперішних вимог, а з другого боку оправдує ся „Народна Торговля“, що она зробила, що лиш могла, і при тім ще і питає ся: „що-ж злого в тім, коли начальник“ якоїсь філії „працюючи в интересї і бачучи, що крамничний торг не приносить зиску для товариства, але приспорює єму очивидну страту“, не дуже прихильно відносить ся до крамниць?

Вже саме таке оправданє достаточно показує, що заходить конечна потреба як не перестроїти товариство, то бодай в управі єго завести иньший лад.

Вимоги суспільности нашої збільшають ся, а щоби їх заспокоїти, годї вимагати, щоби „Народна Торговля“ поносила в жертву „працю персоналу і оборот капіталу без хісна“. Як не одобряємо того, щоб якесь товариство надмірно визискувало суспільність, так тим меньше годимо ся на те, аби таке товариство жертвувало працю і гріш задля суспільности. А коли „Народна Торговля“ каже так про себе, то хочемо єї вірити; але в такім разї бачимо, що в господарцї товариства є хиби, котрі конче треба залагодити, наколи наше одиноке торговельне заведенє має дальше успішно розвивати ся і процвитати. Та як залагодити?

Розгляньмо ся і розберім орудки торговельні, то може зарадимо сему клопотови. Ось. н. пр. в Чернівцях є кілька гуртових складів. Они потягають товари із Білої (Bielitz), з Відня, Пешту, Триєсту, Гамбурґа і т. д. Вже тому, що спроваджують товари цїлими ваґонами, виносить перевізне на зелїзници далеко дешевше, як перевізне для дрібних посилок, чи то зелїзницею чи почтою; а також памятати треба і на те, що і устава про цла і монополї накладає висшу оплату на меньші почти. Яка ріжномірність в тім зглядї, можемо з того пізнати, що із Вершец (на Угорщинї) червоне вино з року 1876 коштує: 100 лїтрів 59 зр., 50 лїт. 32 зр., 25 лїт. 17 зр., 15 лїт. 11 зр., а 4 лїтри 3 зр. 20 кр., отже купуючи вино малими барилочками за 100 лїтрів треба заплатити 80 зр. т. зн. о 21 зр. більше, нїж спроваджуючи 100 лїтрів нараз.

Мало хто із тутейших купцїв може спроваджувати собі товари ваґонами, а спровадженє товарів в меньшій скількости збільшає цїну товарів так значно, що для нашого купця далеко користнїйше, побирати товари із тутейших гуртових складів, нїж собі їх осібно спроваджувати; та ще і то промовляє за тим, аби побирати товари в тутейших гуртових складах, що купець може зараз таки бачити, який товар купує, а то зчаста буває таке, що товари надіслані зелїзницею з фабрики або замісцевим комісіонером, не тілько гірші що-до якости, — але часом навіть зовсїм нездалі; деколи на вазї є хиба. В тім то лежить причина, що кождий купець волїє потягати товари просто з гуртового складу в своїй таки місцевости, як сам замовляти по фабриках або по заграничних гуртових складах.

Предприїмства комісийні побирають від фабрикантів і від головних гуртових закладів яко опуст з цїни певний процент, котрого стопа залежить від обороту того товару. При таких відносинах між фабри-

На кримських виноградниках.

Ол. Я. Кониського.

III.

Marie.

В корридорі, саме проти дверий моєї сьвітлички, чую гомін; гомонять два жіночі голоси; пізнаю з голосу, що гомонять „нумерантки“. Гомін голоснїйшає. Вже я виразно чую, що дївчата сварять ся: сварка йде за якийсь виноград. Одна з них придбала собі кошик винограду і заким вечеряти приховала його в буфетї на шафі. а „хтось“ взяв тай поїв той виноград.

Отсе і увесь зміст сварки.

— Там того й винограду було — каже одна нумерантка, очивидно не та, що сховала його — як купити на базарі, дак за 20 копійок.

— Чи на базарі-ж такий виноград? там дрібний наче горох, а се — був який буйний! чисто наче волоські горіхи — змагаєть ся друга, та, що сховала виноград. Звали єї — і господарка і всї ми проїзжі — Marie.

— Та хоч би його було там і двичі меньш, дак ти чужого не займай! гріх, сором! — усовіщує Marie.

— Я й не думала його займати..

— Ще що скажи! Не думала, не думаючи поїла...

Сварка йде, звістно, мовою російською. Іде все в гору, та в гору: нарештї доходить до того fortissime, що аж в ушах лящить. Я вже ладен був прочинити двері і прохати, щоб замовкли. Вже взяв ся був за клямку, аж чую Marie чистою українською мовою промовила:

— Нехай він тобі випадком випаде! от-що! тьфу!

І з сим словом задріботїла в другий кінець корридору.

У мене рука наче прикипіла до клямки; кільки хвилин я стояв нерухомо, не відходячи від дверей!... Рідна мова на чужинї!... Чи тямить хто з вас, панове, що таке рідне слово на чужинї і яка його величезна сила? Хто жив, як я, по чужинах, той відає і тямить, що рідне слово, почуте несподївано на чужинї разом немов громовина та і підносить і пригнїчує, і радує і охмарює! Хмарною журбою воно дає знати, що ти не в рідній країнї, і бадьорить тебе радощами, що ти тут не сам, що є ще ті уста, які промовляють твоє рідне слово, і є ще та душа, те серце, звідкіль вилїтає слово... Чуєш, що слово на чужинї тягне тебе, наче тягунець тягне до себе зелїзо! Отак було і зі мною, коли я почув оте „зичливе“ українське слово з уст Marie.

Та таки й здивовав ся я чимало. Marie щодня двичі подавала менї самовар, прибірала сьвітличку, приносила обідати, постїль слала. Часом було й забалакаю з нею: отже й на думку менї не впадало, що вона українка, нї з твари нї з постатї, нї з бесїди нїчим не визначала ся вона, яко українка; а до того ще занадто вертка, шпарка, чорноока і... Marie!... Я гадав, що вона вихрестка з жидів або з татар, та набрала ся Одеської і Ялтинської цивілїзациї. Але-ж тепер почувши оте „нехай“, я зразу став певен, що Marie українка... Знати, що прирожденних людинї національних ознак, наче того шила в торбі, не сховаєш; десь воно та покаже свій кінчик.

Цїкаво менї стало роспитати у Marie, звідкіля саме вона і яким чином достала ся сюди?

Небавом після отієї сварки і на сам конець її вимовленого „нехай“, приходить Marie слати менї постїль. Питаю я у неї по українськи, звідкіль вона родом?

Marie, почувши моє питанє, наче на кільки хвилин застила: як підняла в гору подушку, щоб перебити, так і стояла, повернувши лице трохи до мене. Я бачив, що її здивувало промовлене мною до неї українське слово. Хвилину-другу її здивовані очи пильно дивили ся на мене... Потім вона повернула лице до подушки і перебиваючи її, відповіла по російськи:

— Я съ Кіева.

Тут вже і я зумив ся і знов спитав:

— З самого таки Київа?

— Съ Кіева...

K. K. ZEITUNGS-STEMPEL

кантом або комітентом головного гуртового закладу з одного боку а комісіонером з другого боку веде ся така практика, що купців, жадаючих якогось товару просто з фабрик, відсилають тоті до своїх комісіонерів місцевих і не продають товарів нікому подрібно, міжтим коли комісіонери місцеві торгують лише з заводовими купцями і також нікому иньшому не продають товарів подрібно. Що така торговля поплатна, що процент за посередництво мусить бути достаточний, на те доказ, що тутешні комісові доми не тілько удержують численний добре платний персонал, займають обширні канцеляриї і маґазини, але і доробили ся маєтку.

Розважмо далї. Кождий купуючий мишкує, щоби дешево купити, — так повинно бути в кождім розумнім господарстві. А що товари добрі і дешеві дістати можна в стоваришенях споживчих, того нїхто не може заперечити, і не дивота. Таке стоваришенє не виходить на зиск — єго цїль придбати своїм членам товари добрі а дешеві.

Хто отсї короткі замітки розбере безсторонно, той мусить прийти до висновку, що було би на часї:

1) щоби „Народна Торговля“ у Львові перестроїла ся на торговлю гуртову і розсилкову і заняла ся посередництвом між фабриками і купецтвом, а полишила дрібну продаж товарів виключно склепам і крамницям;

2) щоби філїї „Народної Торговлї“ перемінити постепенно на стоваришеня споживчі, а крамницї приватні на спілкові, або щоб такі позакладати;

3) щоби перестроїти „Народну Торговлю“ так, аби щорічний збір відпоручників вказував старшинї „Народної Торговлї“ напрям дїланя і дальшого поступованя, а склепи і крамницї аби орудували яко відрядні стоваришеня після постанов власних статутів, між тим, коли аґенти, повномочники або мужі довіря „Народної Торговлї“ наглядали-б над їх дїловодством.

Таким чином „Народна Торговля“, увільнивши ся від тягару подрібної продажі, могла би заняти ся закупном всяких продуктів і виробів краєвих і їх вивозом, а також імпортом гуртовим товарів заграничних, і могла-б стати таким осередком торговлї цїлого краю, що в установленю краєвої цїни був би міродайним, а зносини єї торговельні з заграницею не остали би також без впливу і на заграничний торг.

З другого боку через заснованє спілкових склепів і крамниць злучив би спільний интерес всїх спільників стоваришеня в добре зорґанїзований міцний звязок, з котрим в кождім разї мусїли-б всї числити ся. Приговорювати людям до патріотизму, як справедливо зауважав Краян в листї до редактора „Буковини“ в ч. 58-ім, та повтаряти стереотипно „свій у свого, свій для свого“ тут не буде треба. Патріотизм сам знайде ся, бо він лежати ме в самій засадї — в спільности.

Предкладаючи погляди мої під осуд людий, що застановляють ся над справами народними, думаю, що таким способом причиню ся хоть трохи до того, аби розвести у нас бесїду про орґанїзацию взагалї, а може причиню ся також дечим і до полагодженя відносин „Народної Торговлї“.

І. О.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 25-го квітня 1896.

Галицкий видїл краєвий рішив з нагоди смерти преосьв. епископа Пелеша вислати іменем краю кондоленцийне письмо до капітули перемиской по руски і по польски, вислати на похорон краєвого маршалка ґр. Баденїого і членів видїлу краєвого д-ра Савчака і д-ра Гошарда, зложити вінець з відповідною написію в обох краєвих мовах.

Загальні збори „Підгірскої Ради“ відбули ся в Стрию дня 23-го с. м. при участи понад 300 членів. Уступаючоми видїлови висказано довірє. Головою вибрано наново д-ра Олесницкого.

Дирекция товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ пригадує всїм членам, що четверті звичайні загальні збори членів товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ за рік 1895 відбудуть ся дня 1-го мая 1896. о год. 3-тій по полудни в великій салї „Народного Дому“ у Львові.

Прикарпатска Русь. Від впв. Івана Ом. Левіцкого у Львові одержуємо письмо, з котрого подаємо сей уступ до ширшої відомости, певні того, що оно всїх буде обходити: „Дякуючи помочи нечисленного, але патріотичного кружка любителїв нашої лїтератури, менї повелось довести до кінця виданє „Галицко-руской бібліоґрафії 19-го віку“ в 2-ох томах, після проспекту оголошеного мною в 1887 р. Видана мною бібліоґрафія містить в собі хронольоґічний спис руских і Русинами оголошених публїкаций, котрі появились в лїтах 1801—1886 не лише в границях Австро-Венґрії, але були напечатані уроженцями австрийскої Руси поза-границями нашої монархії. Таким способом в виданій мною бібліоґрафії єсть представлений в хронольоґічнім порядку розвій нашої словесности у всїх єї напрямах за перших 86 лїт нашого віку. Я задумав однако представити по можности повну картину нашого національного і культурного движеня в біжучім віцї, і прото рішив ся я в 1896 р. приступити до виданя нового свого труду під заголовком: *Прикарпатска Русь* в 19-ім віцї в житеписях і портретах єї дїятелїв. Сей новий мій труд, над котрим потрудив ся я немало лїт, збираючи дотичні материяли, буде обнимати в поазбучнім порядку около 2000 біоґрафій не лише наших писателїв о грімких іменах і широкій популярности, і не самих лише славних у нас з своєї офіціозности людий, але взагалї всїх на австрийскій Руси замітнїйших дїятелїв, котрі в якім небудь напрямі культурного нашого житя зложили свої лепти на жертовнику народного проґресу і стали ся тим способом участниками і подвижниками того, в силу неумолимих історичних фактів, викликаного культурного движеня, котре нашому народови запоручає заняти достойне місце не лише межи численною родиною славяньских племен, але також і межи иньшими культурними народами“. Можна сподївати ся, що сей новий труд автора знаменитої бібліоґрафії найде богато читателїв поміж Русинами.

Волоска старанність. Невеличке число патріотичних буковиньских Русинів може з усею слушностию сказати про себе, що руска патріотична робота виходить на добро не лишень Русинам, але й Волохам. В послїднім часї робить ся у волоских полїтиків кожда майже робота лишень з огляду на — Русинів і їх успіхи. Найновійше предприїмство, задумане нашими сусїдами, т. є. пристановище для волоских школярів, зродило ся під впливом сподїваних руских ґімназияльних кляс в Чернівцях. Сьмішно читати, з яким лементом взиває тутешний волоский вістник Gazeta Bucovinei своїх краянів до складок на то пристановище: „або доведемо се дїло до кінця, а як нї, то пропадемо“ — сказано

— Давно в Криму?

— Вотъ ужъ третій годъ.

— Третій рік! не що й давно... Що-ж ви по свойому забули, чи може й не вміли говорити?

Маґіе все ще перебивала подушку і не повертала ся лицем до мене.

— По хахлацки? — спитала вона, замісць відповіди.

— По українськи, чи по малоруски.

— І вміла і не забула. З якої-б речи я забула!... і не думала забувати!—відповіла вона вже рідною мовою і додала:—Тут по нашому й слова не почуєш. От за три роки отсе вперше чую. Та і в Київі пани по нашому не говорять... А на селї, як була, дак з мужиками звичайно по мужичи. А ви як довідали ся, що я хохлуша?

Я відповів, що чув, як вона скінчила сварку.

Маґіе засьміяла ся і мовила:

— Та хто-б його і втерпів! Взяла диявилова душа і поїла мій виноград! бодай вона була луснула! Я собі на вечеру в Аслана випрохала була, а вона і вкрала... Тепер що менї робити; або йти да знов з татарюкою панькать ся, або вечеряти обідешними недоїдками.

З того часу Маґіе инакше вже нїколи не балакала зо мною, як не по українськи. Правда, раз якось після нашої бесїди з нею в корридорі, вона, принїсши обід, стала прохати, щоб я „при людях не говорив з нею по нашому“.

— Чому се? — спитав я.

— Тому, бачте — відповіла вона червонїючи — що отсей кудлатий панок, що все малює (він з Херсону), дак, проходячи тодї, усьміхнув ся чогось і промовив, наче нї до кого, „хахландия“... Він ще думати-ме, що я мужичка необразована.

Я не хотїв поступити ся і сказав Маґіе, що коли вона не хоче балакати при людях зо мною по українськи, дак я не говорити-му до неї нї по якому. Маґіе трошки помовчала, вислухала мої думки про те, що не годить ся нїгде і нїколи цуратись рідної мови, і сказала:

— Та нехай же вже й по вашому.

З щоденної нашої бесїди з Маґіе, я потроху-потроху тай довідав ся, що вона батьків не знає, не відає, що вона покидько. Підкинено її до убогого шевця на Куренївцї.[1]) У шевця того, хоч і були свої дїти, одначе він приняв її, охрестив Марією, годовав, доглядав з своєю жінкою, наче рідну дитину. Було їй восьме лїто, як швець помер; убогій шевчисї нї з чого було годовати і зодягати її: вона стала її і свою доню Настю, меньшу за неї, посилати в „Пріютъ для дѣтей рабочаго класса“. Там її з ранку до вечера доглядали, одягали, годовали і вчили. На тринайцятому лїтї взяла її до себе в село одна богатирка-панї, з тих, що пікловали ся коло „Пріюту“ і повернула її на покоївку до своїх двох дочок, трошки молодших за Маґіе. З того часу й стали її звати не Марусею вже, не Манею, а Маґіе.

Минула їй 18-а весна. Панї та з дочками поїхала на веснї на південний берег Криму; взяли й її.

— Як побачила я — казала менї Маґіе — гори, да море, так я прилипла до Криму, наче хто причаровав мене!

Спостерегла Маґіе, що в Криму та ще на курортах добрим, метким слугам — добрі заробітки; та ще коли отака чепурна і вродлива, як вона. От і замануло ся їй, покинути свою панїю, да піти служити в один курортний пансіон, де чимало було приїзжих. „За лїто, там без гріха, говорила менї Маґіе, можна заробити три сотнї карбованців; а від панї що? 50!... Як його втерпіти не піти? Тай господиня того пансіону стала мене закликати до себе. Добре, думаю собі: піду; але як же панї без мене буде?... Якось не яково менї, наче соромно кидати її. А в пансіон так мене і тягне і тягне!... Хиба, кажу собі: от як, треба так, щоб не я панїю покинула; все-ж таки вона мене і зодягала і годовала, як я була ще недорослою, нерозумною... Треба, щоб вона мене прогнала, тодї менї не соромно буде... Треба чимсь допекти їй так, щоб прогнала... А голова моя не повстяна: почала я посуду нївечити; звістно, буцїм не умисне бити... Оце несу посуду на обід лаштовати

[1]) Передмістє у Київі.

там у вступній статї. Очивидно, волоскі краяни під впливом таких розпучливих покликів не можуть заховати ся байдуже. І є надія, що війде в житє пристановище, котре як каже Gaz. Buc. в тій самій статиї, має бути заборолом для усуненя небезпечности, яка грозить із сторони рускої ґімназиї... Яким чином то пристановище має усунути „небезпечність, грозячу із сторони рускої ґімназиї“, не знаєм, але догадуємо ся, що се має бути новий капкан (силька) для заваблення руских дїтий в волоскі пазурі. Адже в тім поганім ремеслї волоскі полїтикани то майстри. Они рахують на бідноту рускої дїтвори, котра має прийти до нашої ґімназиї і гадають її, як колись тероризовали катихитами à la Чунтуляк, переловлювати мащеним хлїбом в „пристановищу“. І от на сю високу цїль жертвують волоскі патріоти дуже щедро. Дванацять визначних Волохів дало по сотцї, один дав тисячу зл., один двіста і т. д. Руска ґімназия збудує Волохам пристановище, але не для „усуненя якоїсь небезпечности“, лишень для розвою родовитих волоских дїтий, бо вже минули ся звістні часи нашого упадку. Русин прийшов до самопізнаня, і нинї вже й руска дитина відверне ся з погордою від того, хто єго хоче вчити, як треба матери цурати ся. А руский нарід, хоть не богатий, скине ся громадою на свою руску бурсу, і не дасть пропасти своїм дїтям серед чужих людий, що чигають по музулманьски на нашу плоть і кров.

З черновецких „тайн“. Перед двома місяцями пішла по цїлім нашім містї поголоска, що радний міста др. Вахтель не має чистих рук в справі заведеня електричного осьвітленя в Чернівцях. Говорили навіть досить виразно, що дістав 20.000 зр. за те, щоби в міскій радї яко референт перепер контракт, котрий містить для спілки незвичайно вигідні і користні услівя. Ті поголоски занотували черновецкі часописи, а опісля говорено про се публично в міскій радї. Вибрано отже в сїй досить поганій справі осібну комісию, котра розберала справу дуже докладно і по переслуханю всїх сьвідків рішила міска рада на тайнім засїданю таке: „Міска рада уважає на підставі сконстатованих слїдчою комісиєю фактів поступоване д-ра Вахтля не згідним з гідностию і мандатом радника міского“. Се рішене запало одноголосно. В сю справу вмішаний також другий радний, Зіґмунд Ґербель. Рішене що-до него запало таке: „Міска рада висказує своє незадоволене з поступованя Ґербля на підставі сконстатованих слїдчою комісиєю фактів“. На підставі тих рішень повинні оба ті радники зложити свої мандати, бо ті рішеня рівняють ся засудови. Коли-ж они того не зроблять, то мусять всї радники вийти з салї нарад, коли ті відважать ся явитись на засїданю. Але сим ще не скінчила ся справа, а противно ще заповідає ся дуже цїкаве продовжене. В послїдний хвили довідуємо ся, що др. Вахтель вже зложив свій мандат яко радник міста.

Напад на редакцию. У Варшаві вийшла кримінальістична повість Володислава Ґрайнера. На ту повість помістила редакция Much-и критику в віршах. Ґрайнер чув ся скривдженим нею і післав не дуже делїкатне спрастоване в віршах, в котрім висьміває критика, Much-у і єї редактора. Розуміє ся, що редакция не могла такого спростованя помістити. За се відгрожував ся Ґрайнер і післав раз якогось чоловіка з карткою до редактора Much-и, щоби сей вийшов на двір для розправи. Редактор не послухав, але за те купив собі револьвер. Небавом опісля вступив Ґрайнер в редакцию, напав на редактора і став єго душити. В оборонї себе вистрілив редактор з револьвера і ранив Ґрайнера легко в голову. Але Ґрайнер душив єго дальше, отже редактор вистрілив ще раз і тяжко зранив напастника в черево. Й тепер ще душив Ґрайнер редактора, аж на крик збігли ся люди і розборонили їх. Ґрайнера відвезено до шпиталю, де лїкарі побачили, що рана в череві була смертельна. Але ще Ґрайнер доси жиє.

Убійства власних дїтий не сходять в послїднім часї з дневного порядку. В четвер арештовано знов 18-лїтну слугу Ґольду Петрушку, котра враз з акушеркою Розою Зікер удушила свою новонароджену дитину. Одна спихає вину на другу і не хочуть показати місця, де закопали дитинку. Се дїялось у Львові.

Віщоване погоди в урядах почтових. Як звістно, вибивають всюди уряди почтові на марках наданих листів стемплї, котрі означують день, місяць і рік, коли лист надано. Отже у Вашинґтонї, головнім містї Сполучених Держав, рішило правительство за почином професора Мура завести в урядах північної Америки такі стемплї, на котрих будуть подані крім дня, місяця і року ще й короткі віщованя погоди на той день, коли надано лист в дотичній місцевости. Віщованя будуть дуже короткі, в однім слові, на пр.: дощ, снїг, мороз, спека і т. д.

Барон Маврикій Гірш, знаний чоловіколюбець, помер — як ми вже писали — на своїм добрі в Угорщинї. Знаний він був з своєї доброчинности, головно для своїх одновірцїв-жидів, до чого мав при своїм величезнім маєтку все добру нагоду. Маєток той зробив бар. Гірш при будові зелїзницї в Туреччинї, а опісля своїми хоч не частими то все щасливими операциями на біржи. Утративши перед 30 лїтами свого одинака-сина, постановив доходи з свого величезного маєтку жертвувати на добродїйні цїли. Передовсїм старав ся о поправу биту своїх. І так заложив для будови народних шкіл жидівских в Галичинї і на Буковинї фундацию 12 мілїонів франків. Тих шкіл є тепер 41. До великої акциї дало єму нагоду вигнане жидів з Росиї. Він хотїв з початку заложити фундацию 50 мілїонів франків в Росиї для будови жидівских шкіл ремісничих і рільничих; але коли Росия зажадала, щоби капітали вложив в якийсь російский банк, а бар. Гірш хотїв їх вложити в однім анґлїйскім банку, розбили ся переговори. Тодї приступив пок. бар. Гірш до проєкту жидівскої кольонїзациї в Арґентинії. Що сей проєкт не має бажаних успіхів, се знане. Окрім того видавав бар. Гірш богато гроша на бідних. В тій цїли заложив він навіть осібні комітети у Відни, Пештї, Кракові, Львові і Новім Йорку. Ті комітети діставали місячно до розпорядимости 10.000 зр. Фундациї Гірша доходять до суми 100 мілїонів франків. Коли місто Стрий згоріло, дарував бар. Гірш на єго відбудоване 100.000 зр. Маєток єго обчисляють на 600 мілїонів франків. Головними спадкоємцями суть вдова і три братя; окрім того мав бар. Гірш записати дуже великі суми на добродїйні цїли.

Отсе в нас називає ся весна: вітер дує холодний, і добирає ся аж до кости, легенький але зимний пластовець морозить слабеньке ще листє, на переміну посиплють ся з неба крупи снїгу; з того всего бере ся болото, спізняють ся роботи по огородах і полях, примерзають засїви, одним словом, настає шкода і невигода, бо справдї до Сьвятого Духа годї покидати ся кожуха. І найбільш поетично настроєний молодець не потрафив би тепер, загрівши ся коло печи, писати оду на честь весни, бо сам побачив би, що нема чого одушевляти ся нею. Квітень кінчить ся, але студїнь не кінчить ся. Від того й люди ходять скулені і як би прибиті. Десь мусїв упасти добрий снїг.

Конкурси розписані у вижницкім повітї з рускою викладовою мовою на посади: учителя в Слободзії-Банилові, учителя в Мезї і мол. учителя в Сторонци-Путилові. Подавати треба до 25-го мая.

Дрібні вісти. В Чернівцях арештовано листоноса Кароля Онофрейчука, котрий вже через довший час фалшував на почтових переказах підписи адресатів і гроші задержував собі. Сими днями зробив таке з посилкою 800 зр. — Бурмістром міста Станїславова вибрано таки жида, дотеперішного заступника бурмістра, д-ра Артура Нїмгіна. — Рада міста Брода в Хорватиї рішила не брати участи в 1000-лїтнім торжестві Угорщини, бо Хорвати не мають чого тїшити ся, що Угорщина стоїть вже 1000 лїт.

Померли: В Кракові др. Мих. Зеленевский, довголїтний лїкар головний в Криници і автор многих брошур і статий лїкарских; — в Градци стирийскій В. Обляк, доцент унїверситету, один з найвиднїйших молодих славістів школи В. Яґича; — в Тичинї Александер Рожейовский, аптикар, довголїтний бурмістр Тичина і член видїлу Ради повітової в Ряшеві, в 44-ім роцї житя; — о. Адам Лоєвский, гр. кат. парох в Горошовій, кудринецкого деканату, в 32-ім роцї житя, а 8-ім сьвященьства; — у Вашківцях 5-лїтна Климентина, донечка о. Омеляна Боярского.

тай спіткну ся... Посуда моя пішла черепками по підлозї; аж задзвонить!... а панї — плати! посуда чужа! Або, оце, прасуючи манжетки, чи що инче, возьму тай припалю! Панї моя лютує, та лаєть ся; а я мовчу, терплю. Да за два тижнї й довела її до того, що вона на мене: „Геть з моїх очий! іди собі куди хоч! щоб я тебе не бачила. А я до неї скрізь сльози: „пашпорт мій дайте!“... Вона виняла мовчки той пашпорт тай кинула менї межи очи... Я взяла. „Прощайте!“ кажу, плачучи, та і зараз наняла ся в пансіон.

З того часу Маґіе й живе коли не в тому, дак в инчому пансіонї...

— А коли-ж до Київа? — спитав я у неї: може вже й думки про те нема?

— А кого я там у Київі покинула? кого я там не видала? Доки назарабляю стільки гроший, що можна буде з них жити, не служачи в наймах, доти з Криму не рушу, а тодї може... Подумаю і про Київ.

— Скільки-ж вам на те треба гроший заробити?

— Е! богато треба! У Київі менї не прожити меньш як за 600 карб. річно. Значить, треба стільки гроший, щоб я на проценти з них прожила...

— Не малу то силу й треба! — відповів я. Скільки се лїт треба вам в Криму отут сидїти, щоб заробити таку силу грошви! Мабуть і десяти лїт мало.

— Се як кому поталанить! кому мало й 20, а кому богато й десяти, — відповіла Маґіе, всьміхаючись.

Я й собі всьміхнув ся... Думка моя вдарила ся в лиху сторону, але зараз перекинула ся на другий бік. Менї здало ся, що Маґіе не вміє раховати і зовсїм не тямить, що на те, щоб з банку взяти 600 карб. процентів, треба вложити що найменьше і в лїпшому разї 12000. Я сказав про се Маґіе.

— Ба! нї! стільки не треба; досить би і половини того. Хиба-ж тільки й сьвіта, що в вікнї! Хиба-б я стала усї гроши держати в банку? Куди-ж пак! Частину-б там якусь поклала в банк про всяк случай, а останні-б пустила-б в „оборот“...

— В крамарський?

— Нехай воно скисне, те крамарство! не люблю я його, крамарювати поправдї не можна; прогориш... Нї! я стала-б роздавати гроші в позику за добрі проценти; вельми великих би не брала; а 2% на місяць усякий дасть, ще й дякувати-ме...

(Конець буде.)

Телеґрами „Буковини“.

З дня 25-го квітня 1896 року.

Віденъ. Палата послів радила над І. артикулом проєкту виборчої реформи що-до числа послів. Підчас розправи сказав пос. Енґель іменем Молодочехів, що уповномочнений одноголосно клюбом до заявленя, що голосоване Молодочехів над проєктом реформи виборчої не стоїть в жаднїй звязи з довірем чи недовірем до правительства. Молодечехами кермують в сїм разї одиноко річеві причини, бо они не могли би перебрати на себе одвічальність, коли би не дано 3.600.000 людям виборчого права. По заявленю ґр. Баденїого против всїх відмінних внесень принято без зміни І. арт. правительственного проєкту, після котрого мають вибирати ся 72

нових послів, 195 голосами против 30. Тим самим відкинено всї відмінні внесеня.

Париж. Сенат приняв одноголосно проєкт о мадаґаскарскім кредиті.

Хто хоче

мати красні, добрі і дешеві фотоґрафії, най буде ласкав удати ся до мене!

Фотоґрафую що дня від 7-ої год. від рана до заходу сонця.

За 6 штук беру лише 2 зр.

З поважанем

Е. РІХТЕР,

6—12. фотоґраф в Чернівцях, ул. паньска ч. 18.

ОСВІН ФЛЄК

в Чернівцях при ул. ратушевій

продає

МАШИНИ ДО ШИТЯ

ручні по 20—50 зр., а ніжні по 35—75 зр.

Окрім того поручає

пневматичні біциклї

по цїнї 80—350 зр.;

переберає вкінци заведене телеґрафів, телефонів і всякі поправки в тих річах.

(Чет. і нед. 4—12).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За кожде слово платить ся 1 кр.

Важне для всїх!

Хто із Вп. Читателїв хоче що дешево набути або добре продати, най оголосить через нашу ґазету, то певно не пожалує.

Важне для громад! Одно буковиньске місто має дві великі огневі сикавки на продаж. Цїна дуже низька.

Всї прибори до робленя соломяних улїв є на продаж. Цїна дуже низька.

Млин кінний з францускими камінями і з всїма найлїпшими приборами є в Чернівцях на продаж. Цїна дуже приступна.

Фортепян старий на продаж в Чернівцях. Цїна 30 зр.

Візок для одного коня з двома дишлями, плетеним кошем, мягким сидженем, ще мало уживаний, і шори є на продаж. Цїна дуже приступня.

Американьский будильник 1 зр. 65 кр., з календарем 2 зр. 5 кр.

Машина до шитя употреблена, але ще дуже добра, 25 зр. Можна і ратами сплачувати.

Зеґарок стїнний з вагою, що лише йде а не бє, 1 зр.; будильник 1 зр. 25 кр., а такий, що бє і будить, 1 зр. 90 кр.

Францускі зеґарки стїнні накручують ся раз на тиждень. Добрі для шкіл, читалень і т. д. 2 зр. 60 кр.

Цїни сих зеґарків суть фабричні для перепродажи. Меньше як тузин (12) не висилає ся.

Ножики кишенькові з 2-ма і 3-ма вістрями, 6 тузинїв (82 штук) 7 зр. 20 кр. Меньше як 6 тузинів не висилає ся.

Машина до плетеня пончіх і рукавиць, употреблена 25 зр. За помочію сеї машини можна денно 8 пар пончіх сплести і то о много красше, як руками.

За 7 зр. 20 кр. можна дістати ріжних річий: 12 ножів столових, 12 вилок, 12 ложок (британїя), 12 ложечок, 12 ножів кухонних, 6 ножів для хлїба, 6 ножиць сталевих, 6 ножиків кишенькових, 2 кохлї (британїя).

100 великих сьв. образів в красках з рускими підписами 5 зр. Близько 40 штук таких образів (кождий иньший) висилає фабрика на взір за 2 зр. Такі образи продають перепродавцї по 15 до 20 кр.

Про сї оголошеня (1—13) дає близші відомости Адмінїстрация „Добрих Рад“ в Рогізнї п. п. Садаґура.

На кожде замовлене треба прислати почтову марку за 5 кр.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лєрхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Віктор Тірінґ з Відня, Praterstrasse 11, поручає впв. Публицї свою новоотворену філїю зі складом одежі в Чернівцях при улици Ратушевій ч. 7. Цїни як найнизші! 12—12.

І. Рехенберґа книгарня і папірня в Чернівцях, улиця ратушева 23. Поручаю ся до доставлюваня руских книжок і ґазет. Маю великий склад руских книжок для всїх шкіл. Прибори до писаня продаю по найдешевших цїнах. Для шкіл народних особливо користні услівя.

7—12. **І. Рехенберґ.**

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповідане Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповідане О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Добрі Ради.

Часопись ілюстрована для господарства, домівства і забави. Виходить в Рогізнї що місяця. Передплата, платна в Рогізнї, виносить на рік 1 зр. 50 кр. Адреса: „Добрі Ради“ в Рогізнї, почта Садаґура.

В редакциї можна ще дістати давні рочники Добрих Рад.

1. рочник „Д. Р.“ містить до 200 поучаючих уступів а зверх 120 забавних приказок і много иньшого. Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., без 2. числа 80 кр., а без 2. і 3. лише 40 кр.

2. рочник „Д. Р.“ містить до 300 статейок, дуже много приказок і одну довгу повість, що майже через всї числа тягне ся: „Як то з Василя Двірничука зробив ся Василь Дворницкий і які він пригоди мав, що ся свого роду відцурав.“ Цїна цїлого рочника 1 зр. 20 кр., а без двох чисел 50 кр.

3. рочник „Д. Р.“ містить так само як і другий рочник дуже много пожиточного для господарства і забави, много образків і одну більшу повість: „Як визволювали Сорохан і Громко своїх синів з войска“. Ся повість була печатана вже 4 рази (3 рази по руски і раз по нїмецки“). Цїна цїлого рочника 1 зр. 30 кр., без двох чисел 60 кр.

4. рочник „Д. Р.“ містить як і попередні дуже много пожиточного і забавного для всїх і окрім того много дуже практичних рисунків. Цїна цїлого рочника 1 зр. 40 кр., а без двох чисел 70 кр.

5. рочник „Д. Р.“ містить окрім всїляких порад для всїх ще і 8 дуже забавних повісток як нпр.: „Адвокат в небі“ „Ретельний жидок.“ Цїна 1 зр. 20 кр.

6. рочник Д. Р. містить забавну повіст: „Петро Фостик і его син Фостович“.

Цїна 6 рочників разом з рек. пересилкою 6 зр.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.